

KPI RESEARCH SNAP

... อ่านงานวิจัยใน 4 หน้า

สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา
สถาบันพระปกเกล้า

12²⁵⁶⁸

พัฒนาตัวชี้วัดและวัดระดับสันติภาพสังคมไทย (THAI PEACE INDEX)

เขียน ดร. ชลัท ประเทืองรัตน
ดร. เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า
ร่วมกับ สถาบันวิจัยและคำปรึกษาแห่ง
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

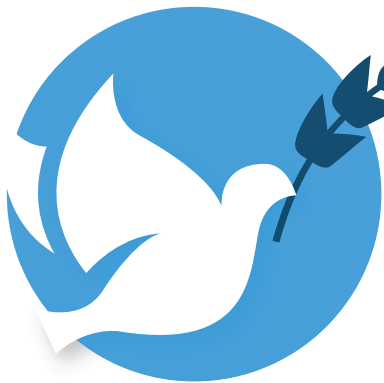

ระดับสันติภาพสังคมไทยในปัจจุบัน
ยังมีหลายจังหวัดที่คะแนนต่ำ
สะท้อนถึงความสำคัญ
ของการสร้างกลไกสันติภาพ
การพัฒนามาตรการเฉพาะพื้นที่

พัฒนาตัวชี้วัดและวัดระดับสันติภาพสังคมไทย (Thai Peace Index)
ดร. ชลัท ประเทืองรัตน และ ดร. เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว
469 หน้า
สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า
2567
ดร. ชลัท ประเทืองรัตน นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ
สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า
เกษณี รัตนการศักดิ์

ชื่อเรื่อง
นักวิจัย
จำนวนหน้า
จัดพิมพ์โดย
ปีที่พิมพ์
ผู้สรุป
ผู้ออกแบบ

วัตถุประสงค์

งานวิจัยเรื่องนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ คือ

1. วัดระดับสันติภาพในสังคมไทยเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้น
2. เพื่อนำผลของงานวิจัยมาแลกเปลี่ยนกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อทำให้เกิดการขับเคลื่อนงานด้านสันติภาพ

วิธีการศึกษาวิจัย

รายงานวิจัยเรื่องนี้ ดำเนินการจัดทำใน พ.ศ. 2567 (เก็บข้อมูลปี 2566) มีการทบทวนวรรณกรรม สืบค้นองค์ความรู้เกี่ยวกับดัชนีและตัวชี้วัดด้านสันติภาพเพิ่มเติมทั้งส่วนของแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ

สันติภาพ/สันติสุข และส่วนของแนวคิด ความหมายของตัวชี้วัด โดยในปีนี้มีจำนวนตัวชี้วัดเท่าเดิม คือ 34 ตัวชี้วัด และในปีนี้มีการทำวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษา

1

สรุปผลการรวมดัชนีสันติภาพของประเทศไทย (Thai Peace Index)

การพัฒนาตัวชี้วัดด้านสันติภาพแบ่งตัวชี้วัดออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วยตัวชี้วัดองค์ประกอบย่อยจำนวน 34 ตัวชี้วัด ดังนี้

ด้านที่ 1 การไม่มีความรุนแรงทางกายภาพ
ตัวชี้วัดองค์ประกอบ จำนวน 5 ตัวชี้วัด

ด้านที่ 2 ความปลอดภัยและความมั่นคง
ในสังคม ตัวชี้วัดองค์ประกอบ จำนวน 9 ตัวชี้วัด

ด้านที่ 3 การยอมรับความหลากหลาย/

การไม่เลือกปฏิบัติ/การเคารพสิทธิมนุษยชน
ตัวชี้วัดองค์ประกอบ จำนวน 10 ตัวชี้วัด

ด้านที่ 4 มีความเหลื่อมล้ำในสังคมน้อยและมีการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรม
ตัวชี้วัดองค์ประกอบ จำนวน 10 ตัวชี้วัด

โดยมีการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสำรวจทั่วประเทศ ปรากฏผล ดังนี้

1.1 ค่าดัชนีสันติภาพในภาพรวมระดับประเทศ

ตารางที่ 1 สรุประดับดัชนีสันติภาพของประเทศไทยเปรียบเทียบระหว่างปี 2564 กับ 2566

ด้าน	2564	2566	สรุปความเปลี่ยนแปลง
ไม่มีความรุนแรงทางกายภาพ	3.60	3.60	ระดับสันติภาพไม่เปลี่ยนแปลง

ด้าน	2564	2566	สรุปความเปลี่ยนแปลง
ความปลอดภัยและความมั่นคงในสังคม	3.29	3.39	ระดับสันติภาพเพิ่มขึ้น
การยอมรับความหลากหลาย/การไม่เลือกปฏิบัติ/ การเคารพสิทธิมนุษยชน	3.44	3.49	ระดับสันติภาพเพิ่มขึ้น
มีความเหลื่อมล้ำในสังคมน้อยและมีการกระจาย ทรัพยากรที่เป็นธรรม	3.35	3.25	ระดับสันติภาพลดลง
ภาพรวม	3.42	3.43	ระดับสันติภาพเพิ่มขึ้น

หมายเหตุ : เกณฑ์การให้คะแนนสันติภาพ สันติภาพน้อยที่สุด 1.00 – 1.80, สันติภาพน้อย 1.81 – 2.60, สันติภาพปานกลาง 2.61 – 3.40, สันติภาพมาก 3.41 – 4.20 สันติภาพมากที่สุด 4.21 – 5.0

1.2 ค่า/คะแนนระดับสันติภาพในภาพรวมระดับจังหวัด

การคำนวณระดับสันติภาพ ค่าดัชนี และค่าระดับคะแนนในภาพรวมระดับจังหวัด

โดยใช้ข้อมูลตัวชี้วัดองค์ประกอบย่อยที่ครอบคลุมดัชนีและตัวชี้วัดสันติภาพในสังคมไทยทั้ง 4 ด้าน สามารถแบ่งกลุ่มจังหวัดตามระดับสันติภาพได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มสีแดงเข้ม หมายถึง
ระดับดัชนีสันติภาพมีค่า **ต่ำที่สุด**

กลุ่มส้ม หมายถึง
ระดับดัชนีสันติภาพมีค่า **ต่ำ**

กลุ่มสีเหลือง หมายถึง
ระดับดัชนีสันติภาพมีค่า **ปานกลาง**

กลุ่มสีเขียวอ่อน หมายถึง
ระดับดัชนีสันติภาพมีค่า **สูง**

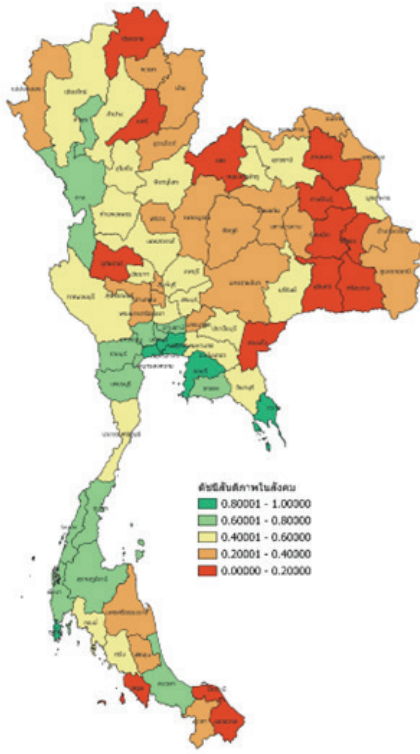

กลุ่มสีเขียวแก่ หมายถึง
ระดับดัชนีสันติภาพมีค่า **สูงสุด**

เมื่อเปรียบเทียบแนวโน้มสันติภาพในสังคมไทย พ.ศ. 2566 รายจังหวัดทั้ง 77 จังหวัด พบว่า กลุ่มจังหวัดที่มีระดับสันติภาพสูงส่วนใหญ่จะอยู่ในจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวสูง เช่น กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ ภูเก็ต ชลบุรี สมุทรสาคร และหากจำแนกระดับสันติภาพออกเป็นรายภูมิภาค พบว่า กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล มีระดับสันติภาพมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันตก ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับสันติภาพน้อยที่สุด

ตารางที่ 2 ภาพรวมระดับสันติภาพจำแนกตามภูมิภาค พ.ศ. 2566

ภูมิภาค	ระดับคะแนนเฉลี่ย
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	4.50
ภาคตะวันตก	3.60
ภาคตะวันออก	3.43
ภาคใต้	2.86
ภาคกลาง	2.56
ภาคเหนือ	2.22
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1.85

รูปที่ 1 ภาพรวมระดับสันติภาพรายจังหวัด พ.ศ. 2566

2 กรณีศึกษา: การขับเคลื่อนชุมชนสันติสุขกรณีรัฐประหาร จ.สระแก้ว

ในการวิจัยนี้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมด้วย โดยเป็นการนำผลการวิจัยไปขับเคลื่อนจริงในพื้นที่นำร่อง อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการย้ายถิ่นฐานของผู้คนจากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง เวียดนาม กัมพูชา จีน ลาว และญ้อ อยู่ร่วมกันมานานและเชื่อมสัมพันธ์กันผ่านงานบุญและประเพณีต่าง ๆ โดยมีการจัดงานมหกรรม 5 ชาติพันธุ์หมุนเวียนกัน แต่ส่วนใหญ่จะจัดในเขตเมือง อรัญประเทศ และนำโดยกลุ่มไทยเชื้อสายจีนและเวียดนาม ขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่นอกเมืองมีข้อจำกัดทำให้ไม่มีบทบาทจัดงานมากนัก งานวิจัยนี้ได้เปิดพื้นที่ให้ทั้ง 5 กลุ่มชาติพันธุ์เข้ามาพูดคุย ระดมความคิด และร่วมกันออกแบบโครงการ ซึ่งได้ข้อสรุปเป็นการจัด “ถนนคนเดิน” ที่สะท้อนการท่องเที่ยว ประเพณี และวัฒนธรรมร่วมกัน พร้อมทั้งเสนอผลการวิจัยต่อเทศบาลเมืองอรัญประเทศและ

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว เพื่อนำไปจัดทำเป็นแผนงาน พัฒนาวัฒนธรรมประจำปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนพหุชาติพันธุ์ในพื้นที่

3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. **การพัฒนากลไกสันติภาพในระดับพื้นที่** แม้ประเทศไทยจะมีระดับสันติภาพภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3.43 คะแนน) แต่บางจังหวัดยังมีคะแนนต่ำ ดังนั้น จึงควรสร้างกลไกการทำงานด้านสันติภาพในระดับพื้นที่อย่างเข้มแข็ง เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาเฉพาะพื้นที่ และช่วยยกระดับคะแนนสันติภาพให้ดีขึ้นในเชิงรูปธรรม

2. **จัดทำมาตรการและแนวทางเฉพาะพื้นที่** โดยอ้างอิงกับบริบทจริงของพื้นที่ การกำหนดมาตรการ โครงการหรือกิจกรรมควรใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่มีค่าต่ำ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ตอบโจทย์และลดความเหลื่อมล้ำด้านสันติภาพระหว่างจังหวัด

3. **ส่งเสริมการรับรู้และความเข้าใจด้านสันติภาพ** ประชาชนทุกช่วงวัย รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐ ควรได้รับการปลูกฝังความรู้ด้านสันติภาพผ่านเครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานในทุกระดับ เน้นประเด็นความหลากหลายทางชาติพันธุ์ การไม่เลือกปฏิบัติ และการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยใช้กิจกรรมการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้าใจและลดอคติ

4. **บูรณาการการจัดเก็บข้อมูลสันติภาพ** ตัวชี้วัดสันติภาพทั้ง 34 ตัวชี้วัดจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ต้องต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันสร้างระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มีมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงกำกับติดตามอย่างจริงจัง

5. **ผลักดันข้อเสนอเชิงพื้นที่กรณีรัฐประหาร จ.สระแก้ว** ควรผลักดันนโยบายพหุวัฒนธรรมและชุมชนสันติสุขให้เป็นแผนงานต่อเนื่องของจังหวัด สร้างการรับรู้และยอมรับซึ่งกันและกันของ 5 กลุ่มชาติพันธุ์ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะการจัดการความขัดแย้งและการเรียนรู้ร่วมกัน

โดยสรุปแล้ว ภาพรวมสันติภาพของประเทศอยู่ในระดับ “มาก” แม้ยังมีจังหวัดที่มีคะแนนต่ำ ผลการดำเนินงานในอรัญประเทศ จ.สระแก้ว แสดงถึงพลังของการมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถต่อยอดเป็นนโยบายพหุวัฒนธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม งานวิจัยนี้จึงสะท้อนถึงความสำคัญของการสร้างกลไกสันติภาพ การพัฒนามาตรการเฉพาะพื้นที่ และการบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดคือ การสร้างสังคมไทยที่สงบสุข มั่นคง และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

QR CODE
คลัง SNAP

QR CODE
อ่านหนังสือออนไลน์

QR CODE สนใจหนังสือฉบับเต็ม
หรือติดต่อ 0-2141-9558